

سرطان معده

مؤلفین

دکتر محمد شیر خدا، دکتر ناصر ابراهیمی دریانی
با همکاری

دکتر حمیدرضا احمدی آشتیانی

دکتر محمد تقی خانی

دکتر حسین رستگار

دکتر صفرا انجرائی

رزیتا رنجبر

مینا رضوی

پریسا رضایی

بهاره حداد

زهره سادات تدینی

فاطمه سعیدی

الهه پیشگاهزاده، زهرا عزیزی

سرطان معده

مولف: دکتر محمد شیرخدا، دکتر ناصر ابراهیمی دریانی
با همکاری:

دکتر حمیدرضا احمدی آشتیانی، دکتر محمد تقی خانی
دکتر حسین رستگار، دکتر صفرا انجرائی، وزیتا رنجبر، مینا رضوی،
پریسا رضایی، بهاره حداد، زهره سادات تدینی، فاطمه سعیدی
الهه پیشگاه‌زاده، زهرا عزیزی

چاپ اول ۱۳۹۳، ۵۰۰ نسخه چاپ طنین
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۱۶۱-۲-۴

نشر پوشه

تهران، سعادت آباد، خیابان ۱۶ غربی شماره ۳۲، تلفن: ۲۲۱۳۴۰۲۴
کلیه حقوق برای نشر پوشه محفوظ است

سرشناسه: شیرخدا، محمد، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور: سرطان معده/مولفین محمد شیرخدا، ناصر
ابراهیمی دریانی؛ با همکاری حمیدرضا احمدی آشتیانی... [و دیگران].
مشخصات نشر: تهران: نشر پوشه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ص: مصور.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۱۶۱-۲-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: با همکاری حمیدرضا احمدی آشتیانی، محمدتقی خانی، حسین

رستگار، صفرا انجرائی، وزیتا رنجبر، مینا رضوی...

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: معده — سرطان

شناسه افزوده: ابراهیمی دریانی، ناصر، ۱۳۲۵ -

شناسه افزوده: احمدی آشتیانی، حمیدرضا، ۱۳۶۰ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۹/م۶/RC۲۸۰

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۹۹۴۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۳۵۰۴۶

به نام آن که جان را فکرت آموخت

با توجه به پیشرفت روز به روز دانش پزشکی، لازم است علاوه بر پزشکان، بیماران نیز در جریان این پیشرفت‌ها قرار گیرند تا با کسب آگاهی بیشتر نسبت به بیماری خود و روش‌های درمانی آن، بتوانند بهتر با آن مقابله کنند.

از جمله‌ی این بخش‌های در حال پیشرفت، موضوعات مرتبط با سرطان‌ها است که خوشبختانه پزشکان کشور عزیزمان ایران نیز با این پیشرفت‌ها گام به گام همراه بوده‌اند.

سرطان معده به عنوان شایع‌ترین سرطان دستگاه گوارش و دومین سرطان شایع دنیا و نیز دومین علت مرگ ناشی از سرطان است. در کشور ما سرطان معده اولین سرطان شایع دستگاه گوارش و شایع‌ترین سرطان در استان اردبیل، در شمال غربی ایران می‌باشد. سرطان معده بر خلاف گذشته که بیشتر بخش دیستال معده را درگیر می‌کرد، امروزه بیشتر در بخش پروگزیمال معده مشاهده می‌شود، به طوری که ۲۷ تا ۴۴ درصد آدنوکارسینوماهای معده از ناحیه فوندوس، کاردیا یا محل اتصال معده به مری منشأ می‌گیرند. با توجه به روند رو به رشد میزان ابتلا به سرطان معده در ایران و تغییرات الگوی ظهور آن از مناطق دیستال معده به پروگزیمال آن، میزان مرگ و میر ناشی از سرطان معده طی چند دهه اخیر رو به افزایش بوده است. این سرطان که در دهه پنجم و ششم زندگی ظهور می‌کند غالباً به دلیل اینکه علامت بارزی ندارد دیر تشخیص داده می‌شود، از این رو آشنایی با علایم این بیماری و عوامل خطر مرتبط با آن و غربال‌گری افراد در معرض خطر می‌تواند به تشخیص زود هنگام آن و درمان این بیماری کمک به سزایی کند. مصرف کم میوه و سبزیجات، بالا بودن میزان نیتрат رژیم غذایی، رژیم غذایی پر نمک، غذاهای دودی، غذاهای مانده، استعمال دخانیات و مسائل ژنتیکی و بیماری‌هایی مانند زخم معده و پولیپ‌های آدنوماتوز و متاپلازی روده‌ای، از دیگر عوامل خطر مهم ابتلا به سرطان معده می‌باشند. به طور کلی سرطان‌های دستگاه گوارش از دستگاه گوارش تحتانی به دستگاه گوارش فوقانی پیشرفت کرده‌اند و میزان بروز سرطان‌های دستگاه گوارش فوقانی در سال‌های

اخیر افزایش قابل چشم‌گیری پیدا کرده است. در مطالعات مختلف ارتباط این سرطان‌ها با چاقی گزارش شده است و با توجه به شیوع ۳۰ درصدی چاقی در ایران ارتباط آن با بروز این سرطان‌ها را باید جدی گرفت. بنابراین آگاهی نسبت به چگونگی پیشگیری از این عوامل خطر بسیار ضروری می‌باشد. لذا به نظر می‌رسد که با توجه به شیوع سرطان معده وجود یک کتاب معتبر در این زمینه برای همگان ضروری است.

کتاب سرطان معده که حاوی جدیدترین مطالب در رابطه با سرطان معده است و توسط همکاران محترم به رشته تحریر درآمده را به دقت مطالعه نمودم. خوشبختانه متن آن بسیار روان و با رعایت اصول نگارش کتب پزشکی ارائه شده است. امیدوارم که مطالعه این کتاب در ارتقای دانش بیماران و همه مردم کشورمان نقش عمده‌ای را ایفا کند.

با آرزوی موفقیت روزافزون

دکتر ناصر ابراهیمی دریانی

تابستان ۱۳۹۲

www.ketab.ir

فهرست

۱۳	❖ فصل ۱- مروری بر معده و فعالیت‌های آن
۱۴	➤ ساختار معده
۱۵	➤ بافت‌شناسی معده
۱۶	✓ انواع سلول‌های موجود در غدد معده
۱۶	■ سلول‌های موکوس‌گرم
۱۶	■ سلول‌های اصلی
۱۶	■ سلول‌های حاشیه‌ای
۱۶	■ سلول‌های انترواندوکرین
۱۶	■ سلول‌های متمایز نشده
۱۷	✓ غدد معده
۱۷	■ غدد کاردیا
۱۷	■ غدد پیلوریک
۱۷	■ غدد طاق و تنه معده
۱۷	➤ عملکرد معده
۱۸	✓ عمل ذخیره سازی معده
۱۹	✓ مخلوط‌سازی و پیشرای غذا در معده
۲۰	✓ تخلیه معده
۲۱	✓ ترشح معدی
۲۱	■ خصوصیات ترشحات معده
۲۱	■ ترشحات غدد اسیدساز
۲۲	■ غدد پیلوری
۲۲	✓ سلول‌های مخاطی سطحی
۲۳	■ تحریک ترشح اسید معده

۲۳ ■ تحریک ترشح اسید توسط گاسترین

۲۳ ■ تنظیم ترشح پپسینوژن

۲۵ ❖ فصل ۲- تعریف و معرفی سرطان معده

۲۶ ➤ شناخت سرطان

۲۷ ✓ مشخصات تومورهای خوش خیم

۲۷ ✓ مشخصات تومورهای بدخیم

۲۸ ➤ طبقه‌بندی سرطان‌ها

۲۹ ✓ کارسینوم‌ها

۲۹ ➤ انواع سرطان معده

۲۹ ✓ آدنوکارسینوم نوع روده‌ای

۳۱ ✓ آدنوکارسینوم منتشر

۳۳ ❖ فصل ۳- تعریف و معرفی مراحل سرطان معده

۳۵ ➤ تومور

۳۶ ➤ گره

۳۶ ➤ متاستاز

۳۷ ➤ مراحل سرطان معده

۳۷ ✓ مرحله‌ی 0

۳۷ ✓ مرحله‌ی IA

۳۷ ✓ مرحله‌ی IB

۳۸ ✓ مرحله‌ی IIA

۳۸ ✓ مرحله‌ی IIB

۳۸ ✓ مرحله‌ی IIIA

۳۹ ✓ مرحله‌ی IIIB

۳۹ ✓ مرحله‌ی IIIC

۳۹ ✓ مرحله‌ی IV

۴۰ ➤ مرحله‌بندی مجدد برای سرطان راجعه

۴۱ ❖ فصل ۴- معرفی اپیدمیولوژی سرطان معده

۴۲ ➤ بروز سرطان معده

۴۳ ➤ تفاوت جغرافیایی و بروز بیماری

۴۴ ➤ تاثیر مهاجرت

۴۵	➤ تاثیر در آناتومی سرطان معده
۴۵	➤ سرطان معده در ایران
۴۷	❖ فصل ۵- معرفی عوامل موثر بر ایجاد سرطان معده
۴۸	➤ عفونت باکتریایی (هلیکوباکتر پیلوری)
۴۹	➤ کاهش اسیدیته معده
۴۹	➤ جراحی معده و التهاب معده
۵۰	➤ پولیپ و زخم معده
۵۱	➤ وراثت و نژاد
۵۲	➤ گروه خونی A
۵۲	➤ تغذیه
۵۲	✓ میوه‌ها و سبزیجات
۵۳	✓ سیر
۵۳	✓ نمک
۵۳	✓ گوشت
۵۴	✓ ترکیبات N-nitroso
۵۴	✓ ویتامین‌ها و آنتی‌باکتریال‌ها
۵۴	➤ آنتی‌اکسیدان‌ها
۵۵	➤ آسپرین
۵۵	➤ سن
۵۶	➤ چاقی
۵۶	➤ جنسیت
۵۷	➤ مصرف دخانیات
۵۸	➤ شغل
۵۹	❖ فصل ۶- معرفی علایم و نشانه‌های بروز سرطان معده
۶۰	➤ تظاهرات بالینی
۶۱	➤ تظاهرات روحی و روانی
۶۱	✓ افسردگی یا تغییرات خلق و خو
۶۲	✓ خستگی مفرط
۶۳	❖ فصل ۷- معرفی متاستاز سرطان معده
۶۴	➤ متاستاز

- ✓ مسیرهای متاستاز ۶۵
- ✓ فرآیند چند مرحله‌ای متاستاز ۶۵
- جداسدن سلول‌های تومور از یکدیگر ۶۶
- تخریب ماتریکس خارج سلولی ۶۷
- مهاجرت سلول‌های تومور ۶۷
- انتشار رگی و لانه‌گزینی سلول‌های تومور ۶۷
- رگ‌زایی ۶۸
- متاستاز سرطان معده ۶۸
- رمان متاستاز سرطان معده ۷۰
- ✱ فصل ۸- معرفی تشخیص سرطان معده ۷۱
- تشخیص بالینی ۷۲
- آمایش خون ۷۲
- آزمون خون پنهان در مدفوع ۷۳
- آندوسکوپی ۷۴
- ✓ EGD ۷۵
- ✓ EUS ۷۵
- اولتراسونوگرافی به روش آندوسکوپی ۷۵
- لاپاروسکوپی ۷۶
- نمونه برداری ۷۷
- تست تنفسی ۷۷
- اسکن ۷۸
- ✓ سی‌تی اسکن ۷۸
- ✓ اسکن PET ۷۹
- کاربرد PET در سرطان ۸۱
- تشخیص سرطان با استفاده از پت‌اسکن ۸۲
- مزایا و معایب PET ۸۲
- محدودیت‌های PET ۸۳
- ✓ سی‌تی اسکن اسپیرال (هلیکال) ۸۳
- تشخیص رادیوگرافیک ۸۴
- پرتوگرافی با بهره‌گیری از میدان مغناطیسی (MRI) ۸۴

- برتری‌های ام.آر.آی در مقایسه با سی تی اسکن
- نقاط ضعف ام.آر.آی در مقایسه با سی تی اسکن
- ❖ فصل ۹- معرفی درمان سرطان معده
- جراحی
- ✓ عمل برداشتن بخشی از معده
- ✓ عمل برداشتن کل معده
- ✓ لیزر درمانی داخل مجرایی
- ✓ تعبیه استنت داخل مجرایی
- ✓ قطع بخش سرطانی کبد در اثر سرطان معده
- شیمی درمانی
- ✓ چگونگی شیمی درمانی
- ✓ شیمی درمانی ترکیبی
- ✓ داروهای شیمی درمانی
- ✓ شیمی درمانی پیش از جراحی سرطان و پس از آن
- ✓ روش های رساندن داروهای شیمی درمانی در سرطان معده
- تزریق وریدی
- تزریق CVC یا PICC
- شیمی درمانی موضعی
- عوارض شایع شیمی درمانی
- شیمی درمانی داخلی سرخرگی برای سرطان معده
- شیمی درمانی با HIPEC
- دارو درمانی
- پرتو درمانی
- ✓ عوارض جانبی پرتو درمانی
- پرتو درمانی با شدت تعدیل شده (IMRT)
- توموتراپی برای سرطان معده
- Varian's Trilogy برای سرطان معده
- TheraSphere سرطان معده
- شیمی پرتو درمانی
- طب تکمیلی

- ۱۰۷ ✓ طب سوزنی
- ۱۰۸ ✓ گیاه‌درمانی
- ۱۰۹ ✓ ماساژدرمانی
- ۱۱۰ ✓ ناتوراپاتی یا طبیعت‌درمانی
- ۱۱۱ ✓ هومئوپاتی
- ۱۱۲ ✓ مراقبه
- ❖ فصل ۱۰- معرفی پیشگیری از سرطان معده
- ۱۱۴ ➤ تغذیه‌ی صحیح
- ۱۱۶ ➤ مشروبات الکلی
- ۱۱۷ ➤ پرهیز از استعمال دخانیات
- ۱۱۷ ➤ کنترل وزن و ورزش کردن
- ۱۱۸ ➤ مہاینات پزشکی
- ۱۱۸ ➤ دیگر عوامل خطرناک
- ❖ فصل ۱۱- سرطان معده در آینده
- ۱۲۳ ➤ باکتری سالمونلا
- ۱۲۴ ➤ تست تشخیصی تنفسی
- ۱۲۴ ➤ درمان با کمک توالی ژنی
- ❖ فصل ۱۲- روان‌شناسی سرطان
- ۱۲۸ ➤ روان‌شناسی سرطان
- ۱۲۹ ➤ بررسی نحوه برخورد با سرطان
- ۱۲۹ ✓ شناخت بیمار، اولین گام
- ۱۲۹ ➤ علایم روان‌پزشکی بیماران سرطانی
- ۱۳۰ ✓ جنبه‌های انسانی سرطان
- ۱۳۱ ✓ اطلاع‌رسانی به بیمار سرطانی
- ۱۳۱ ✓ وظایف خانواده
- ۱۳۲ ✓ همسران مهم‌ترین نقش را در حفظ روحیه سرطانی‌ها دارند
- ۱۳۲ ➤ اختلالات روانی ناشی از سرطان
- ۱۳۲ ✓ اختلال تنش‌زای پس از آسیب (PTSD)
- ۱۳۳ ■ تشخیص و علایم
- ۱۳۳ ■ عوامل روانی

- ۱۳۴ عوامل حمایتی ■
- ۱۳۴ ارزیابی ■
- ۱۳۵ درمان ■
- ۱۳۶ افسردگی ✓
- ۱۳۸ تشخیص ■
- ۱۳۹ عوامل خطرزایی که مربوط به سرطان هستند ■
- ۱۳۹ عوامل خطرزایی که مربوط به سرطان نیستند ■
- ۱۴۱ درمان ■
- ۱۴۱ دارو درمانی ■
- ۱۴۲ روان درمانی ■
- ۱۴۳ اضطراب ✓
- ۱۴۴ علل بروز ■
- ۱۴۴ اختلال سازگاری ✓
- ۱۴۵ اختلال هراس ✓
- ۱۴۵ ترس های بیمارگونه ✓
- ۱۴۵ اختلال وسواسی جبری ✓
- ۱۴۵ اختلال استرس زای پس از آسیب ✓
- ۱۴۶ اختلال اضطرابی فراگیر ✓
- ۱۴۶ اختلال اضطرابی ناشی از دیگر شرایط عمومی پزشکی ✓
- ۱۴۶ درمان ■
- ۱۴۸ روان درمانی ➤
- ۱۴۸ زندگی ادامه دارد، حتی با سرطان ✓
- ۱۴۹ برون ریزی (Ventilation) ■
- ۱۴۹ تخلیه هیجانی (Abreaction) ■
- ۱۵۰ اطمینان بخشی و تسکین دادن (Reassurance) ■
- ۱۵۰ توضیح دادن (Explanation) ■
- ۱۵۰ تلقین کردن (Suggestion) ■
- ۱۵۰ متقاعدسازی (Persuasion) ■
- ۱۵۱ تقویت و پاداش (Reinforcement) ■
- ۱۵۱ کار به منظور درمان ■

- ۱۵۱ ■ آرام‌سازی (Relaxation)
- ۱۵۲ ■ مشارکت سایر اعضای خانواده
- ۱۵۲ ■ استفاده از منابع حمایتی جامعه
- ۱۵۳ ■ خلق تصورات و متصور ساختن در ذهن
- ۱۵۴ ■ خواب مصنوعی
- ۱۵۴ ➤ راهکارهای سازگاری بهتر با سرطان
- ۱۵۴ ✓ امیدواری و تلقین مثبت
- ۱۵۵ ✓ کسب آگاهی در مورد بیماری
- ۱۵۵ ✓ استمداد مذهبی
- ۱۵۷ ✓ نقش خانواده، همسر و اطرافیان
- ۱۵۸ ✓ ارتباط با بیماران مشابه
- ۱۶۰ ➤ روش‌های اجرایی روان‌درمانی بیماران مبتلا به سرطان
- ۱۶۰ ✓ انجام مشاوره روانشناسی در شروع دوره درمان
- ۱۶۱ ✓ انجام مشاوره و ارتقاء وضعیت روحی و روانی بیمار در طول دوران بستری
- ۱۶۱ ✓ پیگیری درمان بیماران که شرایط خاص دارند
- ۱۶۱ ✓ برگزاری جلسات گروه درمانی
- ۱۶۳ ❖ **ضمائم**
- ۱۶۴ ➤ ضمیمه ۱ - واژه‌نامه
- ۱۷۹ ➤ ضمیمه ۲ - روند تشخیص سرطان معده
- ۱۸۵ ➤ ضمیمه ۳ - روند درمان سرطان معده
- ۱۹۱ ➤ ضمیمه ۴ - عوامل مؤثر در ابتلا به انواع سرطان
- ۱۹۳ ➤ ضمیمه ۵ - عوامل مؤثر در پیشگیری از انواع سرطان
- ۱۹۵ ❖ **منابع**